

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető minden küldemény a szerkesztőség címe alatt küldendő.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt (12 korona), félévre 3 frt (6 korona). HIRDETÉSEK DIJA: *Benn a lapban* egész oldal 8 frt, féloldal 4 frt, negyedoldal 2 frt; *a borítékon* egész oldal 4 frt, $\frac{1}{2}$ oldal 2 frt, $\frac{1}{4}$ oldal 1 frt. Többszörös hirdetésnél árengedmény adatik. Bélyeg-díj minden hirdetésnél külön 30 kr. Egyes szám ára 15 kr.

A kiadóhivatal

kezelője RÓZSA SÁNDOR főiskolai háznagy, kinek nevére intézendő a lap minden anyagi dolgára s a hirdetésekre vonatkozó küldemény.

A debreczeni lelkészválasztás után.

Kötelességszerűleg tartózkodtunk elejétől fogva attól, hogy e lap bevonassék abba az ádáz küzdelembe, a mely hónapok óta folyvást fokozódó izgalomban tartja hazánk legfényesebb és legnagyobb ref. egyházközségének, a debreczeni ev. ref. egyháznak különben eléggé nyugalmas természetű közönségét. Tartózkodtunk ettől azért, mert teljességgel nem személyi vagy pártérdekeknek, hanem egyedül az egyház és az igazság érdekeinek szolgálatára érezzük magunkat hivatva és kötelezve; és mert a személyes viszonyok mérlegelése választásoknál felettébb kényes természetű feladat, a hol nagyon könnyű a tévedés s közeli az eshetőség arra nézve, hogy igazságtalanul ítélünk. Ugyanazért e feladat megoldását kiválólag az egyéni meggyőződésre kell bízunk, s a helyes elhatározás biztosítékát kinek-kinek lelkiismeretében, erkölcsi felelősségérzetében keresünk. Mindemellett kezdetől fogva nyitva tartottuk lapunk hasábjait az olyan közlemények vagy véleménynyilvánítások előtt, a melyek a választási előkészületek folyamán felmerült vitás kérdések objektív megvilágítását, tisztábazatalát célozták

Most, midőn a választási küzdelem lezajlott s az ügy a választás megejtése folytán remélhetőleg befejezést nyert, kötelezve érezzük magunkat néhány őszinte szó elmondására azon elszomorító tapasztalatok alapján, a melyekre az egész lelkészválasztási ügy meglepően gazdag alkalmakat szolgáltatott, és a melyek minden jó református emberben méltó aggodalmakat ébreszthetnek s jövőre nézve tanulság gyanánt szolgálhatnak.

Mindenekelőtt sajnálattal kellett ez alkalommal is meggyőződnünk arról, hogy egyházi törvényeinknek a lelkeszi állások betöltésére,

különösen a meghívás útján való betöltésre vonatkozó intézkedései nem eléggé világosak és áttekinthetők, nincsenek egymással kellő összhangba hozva és szabatosan formulázva, a mi aztán a legnagyobb bizonytalanságra, egymástól egészen eltérő magyarázatokra s az alkalmazásban összeütközésekre és zavarokra szolgáltat alkalmat. Különösen érezhetővé vált ezuttal, hogy a törvény szerkesztésénél a nagy egyházak viszonyai kellő figyelemre méltatva nem voltak, s nincsen a törvényben határozott utasítás arra nézve, hogy a meghívás útján való betöltést minő formák között és mi alapon kell elhatározni és az egyházmegyei hatóságnak bejelenteni. — A törvény idevonatkozó intézkedéseinek az az értelmezése nézetünk szerint a leghelyesebb, a melyet e lapban Pokoly úr ismételtén is kifejtett. De tény az, hogy ettől eltérő felfogásoktól sem lehet megtagadni, a törvény hiányos volta miatt a jogosultságot, s ekként lehetővé van téve az, hogy mindenki saját czélzatai és érdekei szerint értelmezze a törvényt. Épen ez a körülmény szolgáltatott alkalmat a debreczeni egyház és az esperes között felmerült összeütközésre.

A törvénynek e szakaszai tehát revisiót igényelnek, sőt kívánatos volna, hogy ennek bekövetkeztéig is a konvent valami utasítást adna a törvény alkalmazására nézve, a mennyiben bírói úton irányadó határozat valamely felmerült eset alkalmából keletkezni nem fog.

A törvény hiányairól szólva, nem hallgathatjuk el azt a régi meggyőződésünket, a mit a lefolyt választás is igazolt, hogy a választásnál előfordulható visszaélések és izgalmak korlátozására az volna a leghathatósabb eszköz, ha az egész egyházközségnek, illetőleg a választásra jogosított hívek összeségének alkalom adatnék a jelöltek megismerésére, a mi a leg-

helyesebben próbaszónoklat által történhetnék, a mint az erdélyi atyánkfainál is alkalmazásban van. Minél tájékozatlanabb a választók tömege a jelöltek egyénisége iránt, annál inkább ki van szolgáltatva egyes befolyásosabb vagy vezérkedő férfiak kapacitációjának, sőt erre egyenesen rá is van utalva. Tudom, hogy ez intézmény nálunk mindig idegenkedéssel találkozott, de hiányát pótolni nem sikerült s a viszonyok mindinkább éreztetni fogják oly rendszabályok szükségét, a melyek lehetővé teszik azt, hogy a választók önálló meggyőződést alkothassanak, ne essenek a kortesek könnyű zsákmányául, hanem lelkiismeretük szerint adhasák szavazataikat.

Sajnosan tapasztaltuk továbbá e választásnál is, hogy a miről évek óta oly sokat beszéltek, a mi miatt annyi méltó és méltatlan vád és panasz hangzott már el, és a mit épen oly sokszor tagadtak meg, a mennyiszer annak létezését állították, hogy t. i. a világi vagy helyesebben országos pártpolitikát beviszik az egyházba, egyházi ügyeink intézésébe is, a debreczeni lelkészválasztásnál tagadhatatlanul előfordult. Köztudomásu dolog ugyanis, hogy az egyik politikai párt intézősége köréből indult ki először a mozgalom, a mely a meghívás útján való betöltést vette célba, a meghívandó személyének megjelölése mellett. — Nagyon természetes, hogy ez a körülmény a másik politikai pártot is tömörülésre indította

s ekként az egész választási küzdelem, bizonyos kivételektől eltekintve, a két nagy országos politikai párt küzdelmének volt tekinthető. — Ennek pedig kétségtelenül megvannak hátrányos következményei. Elsőben is nem szorul bizonyításra, hogy a lelkészi arravalóság, képességek és érdemek teljesen függetlenek attól a körülménytől, hogy valaki a függetlenségi vagy a szabadelvű párthoz tartozik-e. Ily szempontok előtérbe tolása mellett az egyház érdeke nagyon könnyen veszendőbe mehet. Ha ez be nem következik, az mindig csak véletlen szerencse. De másrészt az ilyen jelölés a jelöltekre nézve is megalázó; mert hiszen a fenforgó esetben is úgy Mitrovics, mint Szele György elég emberek lettek volna arra, hogy ne pártállásuk, hanem kitünő lelkészi tulajdonságaik miatt csoportosuljon körülöttük a választók serege.

De sajnálatos ez az egyházbeli politika azért is, mert ismeretes dolog, hogy a politikai pártok nem oly válogatósok az eszközökben, s az ilyen eszközöknek az egyház körében való alkalmazása romboló és bomlasztó hatást gyakorolhat különben is sok tekintetben megtámadott egyházi életünkre és intézményeinkre. A szenvedélyeknek az a szokatlan felkorbácsolása, az elkeseredésnek az a megdöbbentő nyilatkozása, a melyet a debreczeni lelkészválasztás tüntet előnkbe, egészen új és aggasztó jelenség, a melynek eredete kiválólág a pártpoliti-

✠ TÁRCZA. ✠

Zsoltárfordítások.

(Vége.)

46-ik zsoltár.

Isten a mi menedékünk s erőnk, gazdag segedel-münk a nyomoruságok közt. Azért mi nem félünk, ha szinte a föld megindulna is s a tenger középebe dőlnének a hegyek. Am zúgjanak, tajtékozzanak habjai s rendüljenek meg gögjetől a hegyek — a seregek Jehovája velünk van, erős várunk nekünk Jákóbnak Istene. Egy folyam ágai vidámitják Istennek városát; a magasságos megszentelé hajlékát. Benne Isten lakik, nem fog hát ingadozni; Isten megsegíti hajnal tetszésekor. Népek zajongtak, országok inogtak: megzendítette hangját, olvadt belé a föld. A seregek Jehovája velünk van, erős várunk nekünk Jákóbnak Istene. Jertek, lassátok a Jehova tetteit, ki borzalmas dolgot művelt a földön; ki megnyúgotja a háborút a föld határig, kézijjat összetör, láncsát becsorbit és a paizst tüzze emészti meg. „Hagyjátok abba, ösmerjétek el, hogy én Isten vagyok, fonséges a népek között, fonséges a földön!” A seregek Jehovája velünk van, erős várunk nekünk Jákóbnak Istene.

51-ik zsoltár.

Én Istenem, könyörülj rajtam jóvoltodból, irgalmad

árjával söpörd el vétkeim! Moss meg teljesen álnok-ságaimból s hibáimtól tisztíts meg engemet. Mert bűneim jól ösmerem és vétkem szüntelen előttem lebeg. Csupan te ellened vétkeztem s azt műveltem, a mi neked nem tetszik. Igaz tehát ígéd s tiszta ítéleted. Hiszen kínok között bűnben születtem én, és vétkes kéjben fogant az anyám. Lám, te gyönyörködöl a szív hűségében, bensőm rejtekében jelentsd meg hát a bölcseséget! Tisztíts meg izsóppal, hogy szeplőtlen legyek; moss meg, hadd legyen fehérebb, mint a hó. Hadd halljak örömet, vígasságot; hadd ujjongjanak azok a tetemek, melyeket széjjelzúztál. Rejtsd el orczádat bűneim elől, töröld el összes álnok-ságaim. Teremts tiszta szívet én bennem, Istenem, oltis új, szilárd lelket keblembé. Ne taszíts el színed elől s szentlelkedet tőlem ne vond meg. Add vissza segedel-med örömet s gyámolíts meg engedelmes lélekkel. Majd oktatom a vékezőket útadra, hadd térjenek hozzád a bűnösök. Ments meg a vérontástól, Jehova, üdvösségem Istene; nyelvem hadd ujjongjon igazságod fölött. Óh Uram, nyisd meg ajkaim és dicsőségedet hadd hirdesse szám. Mert nem tetszik neked, ha veres áldozatot hozok, nem kedvelsz te égő áldozatot; Istennek véres áldozata töredelmes lélek; a töredelmes, összezuzott szívet te nem veted meg, Istenem! — Tégy jól kegyelmedből Sionnal; építsd meg Jéruzsálem falait. Akkor igaz áldozatokban fogsz gyönyörködni, égő áldozatban, teljes áldozatban; oltárodra akkor tinókat fognak vinni.

kára vihető vissza. A pártpolitika tulhajtásainak tulajdonítható az az elszomorító jelenség is, hogy a mi eddig egészen szokatlan, sőt elképzelhetetlen dolognak látszott, a politikai pártok helybeli sajtóorganumai, minden mérséklet s minden az egyház iránt köteles tekintetek félretételével, a legnagyobb kiméletlenséggel támadták meg kölcsönösen a jelöltek személyét, lelkiismeretlen felületességgel igyekeztek rásütni az egyikre a krisztus-, sőt az istentagadás bélyegét, a másiktól pedig megtagadni minden lelkesíró érdemet és hivatottságot; holott mindenki tudja, a ki el nem zárkozik az igazság elől, hogy az egyik jelölt több mint egy negyedszázad óta folytatott fáradságos munkával szerzett magának országosan ismert nevet az egyházi irodalom terén s nevelt egy egész lelkesítő nemzedéket, egyházkerületünk lelkesítőinek is igen jelentékeny számát, a nélkül, hogy ezek körében neki vagy bárkinek hatása folytán egyházfelforgató vagy dogmaellenes törekvések valaha nyilvánultak volna. Valamint azt is tudja mindenki, hogy a másik jelölt, fiatalabb kora mellett is, már eddig tanúsított kiváló lelkesítő tulajdonságai, ritka buzgósága, kipróbált munkareje, egyenes jelleme s kiválóan rokonszenves egyénisége és társadalmi műveltsége által szintén mindenféle közönséges kortesítélet felett magasan kiemelkedik. — Hát aztán vajjon meglehet-e engedni azt, hogy egyházi életünk legérdemesebb funkcionáriusai, pusztá párt-

érdekből felszított szenvedélyek tanácsadása mellett, a hívők egész közönsége előtt, sőt idegen hitfelekezetek szemeláttára is, mindenféle kigondolható vádak és gyanúsításokkal alaptalanul megkisebbitessenek?! Vajjon érdemes egyházi férfainknak sárral megdobált palástjától nem kap-e foltot egyuttal az egyház köz-tisztessége, nem szennyeződik-e be egyszersmind az egyház féltett tekintélye is?!

Régi bűnök nagyranövekedett következményei ezek!... Érezzék a lelkiismeret vádját azok, a kiket e tekintetben a felelősség terhel s igyekezzenek az egyház minden igaz tagjával együttesen e káros jelenségeket mielőbb orvosolni.

Nem mellőzhetünk hallgatással a fentebbieken kívül még egy olyan jelenséget, a melyet szintén helytelennek, mai viszonyaink között igazolhatatlannak, egyetemes egyházunk szempontjából káros és visszás dolognak kell tekintenünk. Egyik jelölt ellenében ugyanis legnagyobb előszeretettel s nem minden nyomatek nélkül igyekeztek felhasználni azt a körülményt, hogy az illető más egyházkerületből való s hogy nem a debreczeni theologiai taniránynak vagy iskolának a követője s ennél fogva Debreczenbe lelkésznek meg nem választható. Tisztelettel hajlunk meg mindenkor a múlt idők hagyományai, valamint ama törekvés előtt is, a mely azoknak sértetlen fentartását célozza; mert hiszen jól tudjuk azt, hogy a józan konzerva-

79-ik zsoltár.

Örökjbe, én Istenem, pogányok jöttek; megfertőztették szentséges templomod, kőhalmazokra hányták Jéruzsálemet. Szolgáid hulláit prédául vetették égi madaraknak, mezei vadaknak szenteidnek húsát, ontották véreket — mint a vizet — Jéruzsálem körül, s ki elhantolja, nem volt. Csúfjaivá lettünk szomszédainknak, gúny, nevetség tárgya környezetünk előtt. Meddig haragszol még, Jehova, örökre és búsulásod, tűzként, meddig ég? Töltsd dühöd a pogányokra, a kik rólad tudni sem akarnak, s azokra az országokra, a melyek nevedet ajkokra nem veszik. Mert fölfalták Jákóbot és hajlékát kietlenné tevék. Ne emlékezzél meg őseink bűnéről; irgalmaddal jőjj, siess előnkbe, mert mi igen roskadozunk. Segíts rajtunk üdvösségünknek Istene, neved dicsőségéért, szabadíts meg bennünket, s vétkeinket, nevedért, bocsásd meg! Miért mondanák a pogányok: Hol vagyon istenök? Hadd legyen nyilvánvaló, szemünk lattára, boszuállásod a pogányokon, szolgáidnak kiontott véreért. Jusson színed elé a rabnak sóhaja; fönséges karoddal váltsd meg a halál fiait. Hárítsd vissza szomszédaink ölébe hétszerte a gyalázatot, a melylyel téged gyaláztak, Uram! Mi pedig a te néped és legelődnek nyája, irántad örök hálával leszünk és nemzedékről-nemzedékre dicsőségedet zengjük.

103-ik zsoltár.

Magasztald, lelkem, Jehovát s egész bensőm, ő szentséges nevét! Magasztald, lelkem, Jehovát s el ne

feledd számos jótéteményeit! Ki megbocsátotta minden vétkeidet s meggyógyította minden betegségid, ki életed megváltotta a sírből s kegyelemmel, irgalommal koszorúza fejed, ki ékességed szépséggel tartja jól, hogy ifjúságod sasként megújhodik. Igazságot lát Jehova és jogot valamennyi elnyomottnak. Kijelentette útait Mózesnek, Izrael fiainak nagyságos tetteit. Irgalmas és kegyelmes Jehova, sokáig tűr s jóvolta gazdag. Nem feddözik mindig és nem tart haragot örökké. Nem bűneink szerint cselekedett s nem álnokságaink szerint bánt velünk, hanem a mily magas a föld felett az ég, olyan hatalmas kegyelme azokon, kik őtet félik. A mily messze napnyugattól kelet, bűneinket tőlünk annyira taszítja. Mint az atya szíve megesik gyermekin, úgy könyörült Jehova az őtet félőkön. Mert ősméri ő természetünket, nem feledi, hogy por vagyunk. Az ember napjai olyanok, mint a fű; akként virul, mint a mező virága. Ha egy fuvalom vonul át rajta, vége van, nem ősméri rá többé lakhelye sem. Ám Jehova kegyelme örökon-örökké tart az őtet félőkön és igazsága azoknak késő unokáig, a kik szövetségét megőrzik s nem felelik el parancsolatait teljesíteni. Jehova az égben állította fel trónját, királyi hata ma uralkodik a mindenség fölött. Magasztaljátok Jehovát, ti az ő angyali, ti hatalmas hősök, a kik cselekszitek parancsát. Magasztaljátok Jehovát, minden ő seregi, ti szolgák, a kik valósítjátok szándokát. Magasztaljátok Jehovát, minden ő alkotásai, holott csak uralkodik mindenütt. Magasztald Jehovát, én lelkem!

tivizmus a fennálló rendnek s az intézményeknek legerősebb biztosítéka. Készséggel ismerjük el a jogosultságát annak a törekvésnek is, a mely saját embereinknek elsőbbséget igyekszik adni idegenek felett, minthogy erre kötelezve vagyunk azokkal szemben, a kik hozzánk közelebb állanak; attól a feltevéstől pedig épen nagyon is távol állunk, mintha a tiszántuli egyházkerület lelkészi karában nem lehetne a debreczeni egyházhoz méltó egyént bőséges számmal bármikor is találni.

De a dogmatikai vagy kerületbeli különbségeket kizárólagos elv gyanánt állítani fel, a partikulárizmusnak és türelmetlenségnek oly túlzó érvényesülése lenne, a mely teljességgel nem igazolható és hasonlóképen káros hatásu egyházunkra nézve. Ily elvek alkalmazása megnehezítene minden kívánatos haladást, melynek legfőbb feltétele épen az eltérő nézetek és tanirányok szabad mérkőzése.

De ezenkívül pusztá üres jelszóvá sülyedne alá az „egyetemes” egyház fogalma, ha még mindig oly féltékenységgel őriznők azokat a khinai falakat, a melyek az egyes egyházkerületeket elválasztják egymástól. Elég sajnós dolog, hogy az elfogultságnak, a merev partikulárizmusnak ez a sorvasztó hatása még mindig gyengíti egyetemes egyházunk testét s utjában áll annak, hogy közérővel nagyobb-szabásu alkotásokat léthesithessen. És ez a baj nemcsak Debreczenben jelentkezik, hanem mond-

hatni, általános természetű, feltalálható Tiszáninnen épen oly mértékben, mint Tiszántul. Sőt az igazság érdekében meg kell említenünk, hogy a míg Debreczen az utóbbi időkben gyakran enged e merev elzárkozottságból, mert készséggel nyitja meg a legfontosabb kollégiumi tanszékeket a patakiak előtt, addig Patak inkább ridegséget tanusít. Elég ennek bizonyítékául felemlitenünk azt, hogy a debreczeni egyetem érdekében megindított országos mozgalom a tiszáninneri kerületet érintetlenül hagyta és az egész ügyet nem érdemesítették ott egy jóakaratu buzdító szóra. A Debreczenben megnyilatkozott partikulárizmusért tehát a Tiszáninnen is felelősek.

Legyen azonban bármiként, sem Debreczen, sem Sárospatak nem képezik egyik vagy másik taniránynak, annyival kevésbé bizonyos embereknek kizárólagos dominiáumait. Az eszmék szabad küzdelme s a választás szabadsága illik, hogy érvényesüljön mindenütt a protestánsok földjén, annyival inkább az olyan pontokon, a hol a prot. egyház életereje lüktet, a honnan az erőnek az egész testre szétáradnia kell.

És végzetül még egyet. Ha valahol, úgy az egyházi adminisztráció hírében van szükség arra kiválólágg, hogy az illetékes hatóságok ne annyira a törvény vagy szabályok betűjének merev alkalmazására, mint inkább a felmerülő ügyek lehetőleg békés elintézésére törekedjenek.

104-ik zsoltár.

Magasztald Jehovát én lelkem! Istenem, Jehova, mily nagyságos vagy te; fönség s dicsőség a ruházatot; fénybe burkolódnak, mint valami köpenybe, kifizíti az eget, mint sátorkárpitot; zsámolya gerendáit ő a vizekbe rakja le, szekerévé sűrű fellegeket teszen és a szeleknek járkál szárnyain, követéiül a szeleket rendel, szolgálíul a lobogó tüzet. Oszlopokra építette a földet, hogy ne ingadozzék soha-örökké. Az áradatot, mint valami ruhát, terítetted reá, a hegyeken állottak a vizek. Pirongató szavadra elfutottak, mennydörgő hangodtól megriadva szaladtak arra a helyre, melyet számokra kijelöltél — fölkeltek a hegyek, alá-süppedtek a völgyek. Határt vetettél s ezt nem léphe-tik át, nem boríthatják el többé a földet. A völgyekre ő csermelyeket bocsát, melyek a hegyek között folydogálnak. Megitatják a mező valamennyi állatát; vad-szamarak belőlök oltják szomjukat. Fölöttök az égi madár tanyáz, a lombok közül csattog éneke. — Meg-itatja ő zsámolyából a hegyeket; munkáid gyümölcse-től megelégszik a föld. Fűvet sarjaszt a barom szá-mára s az ember hasznára vetést, hogy kenyeret hoz-zon elő a földből s bort, a mely az ember szívet ví-dámitja; hogy ragyogóvá tegye az arcot olajtól s a halandónak kenyérral erősítse szívet. Megelégszenek a Jehova fáí, a Libánon cédrusai, melyeket ültetett, ho-lott a madarak fészkelnek, az eszterág, melynek tanyája cispruok között van. A magas hegyek kőszáli zergék

menedékei, a sziklák marmotáké. Idő jelzésére terem-tette a holdat, a napnak kimutatja nyugovó helyét. Ha sötétséget szeresz, este lesz; megmozdúl benne az erdő minden állata. Fialat sivók zsákmány után ordít-nak, kívánják Istentől táplálékukat. Fölkél a nap, ők elhúzódnak, feküdni rejtekökbe térnek. Kijön az ember, munkája után lát, dolga után napestig. — Mily szá-mosak, Jehova, műveid! Bölcseségben alkottad vala-mennyit; teremtményeiddel telve van a föld! Ott van a tenger, hatalmas, széles jobbra-balra, Benne tömér-dek hemzsegő lény, apróbb és nagyobb állatok. Rajta alá s fel járnak a hajók, a leviathán, melyet azért alkottál, hogy véle játszzál. Te reád várnak mind, hogy kellő időben élelmök megadod. Megadod nekik és ők fölszedik; fölnyitod a kezed s ők javaiddal megelé-gszenek. Ha elrejtéd arcodat, remegés szállja meg őket; ha megvonod éltető lelköket, kimúlnak s visszatérnek a porba. Ha lelked kibocsátod, újjáteremted őket s megújítod a föld ábrázatát. Légyen örök Jehova di-csősége, hadd örvendezzen alkotásinak, ő, ki ha aláte-kint, reszket belé a föld, ki ha hozzájok ér, a hegyek füstölögnek. Én Jehovát éneklek, a míg élek, Istene-met zengem életem fogytaig; én örvendezek Jehová-nak! Bár pusztulnának el a vétkesek a földről és a gonoszok ne élnének tovább! Magasztald Jehovát én lelkem! Halelujah!

A merevség által felidézett összeütközések egyházi és vallásos téren nagy károkat okoznak, mert elidegenítik a szíveket az egyháztól, a melynek ereje pedig egyedül a szívekben van.

Több legyen bennünk a szeretet és méltányosság, mint a szigor.

Legfőbb óhajtásunk, hogy a fényes debreczeni egyház nyugalma teljesen helyre álljon s az a heves választási küzdelem, a mely annyi sebet ütött, többé sehoh se ismétlődjék.

Dr. Bacsoni Lajos

KÖZÉLETÜNK.

A debreczeni ev. reform. egyházmegye közgyűlése.

A debreczeni ev. reform. egyházmegye ez évi őszi közgyűlését szept. 6-án tartotta Debreczenben Dávidházy János esperes és Nadányi Miklós e. m. gondnok elnöklése mellett.

Az esperes gyűlést megnyitó buzgó imádsága után olvastattak az esperesi jelentések a belhivatalnokok személyzetében történt változásokról és az egyházlátogatás eredményéről.

A vallás-erkölcsi élet egyházmegyénk területén — az esperesi jelentés szerint — kielégítő, a vasárnapi istentiszteleteken a hívek szép számmal jelennek meg, az úrvacsorával élők száma szaporodást mutat.

A *kátémagyarázatra* vonatkozólag azonban szükségesnek látta közgyűlésünk megújítani az 1885. okt. 29-én tartott e. m. kgy. 53. sz. határozatát, hogy t. i. vasárnap délutánonként mindenkor kátémagyarázat tartandó s ez bibliamagyarázattal nem helyettesíthető, az írásmagyarázatok a hétnek köznapjain lévén teljesítendőek.

Töredék

a Nagy-Károly—Szilágy, vagy Közép-szolnoki egyházmegyék kéziratban lévő történetéből.

(Folytatás.)

A Drágffyknak elei oláhországi Dragomér nevű bojároktól származtak.

Dragomér Miklós, vagy más néven Oláh Miklós, első Lajos király alatt erdélyi vajda volt. Három fiút hagyott maga után: Balk, Drágh és Jánost. Ezek közül Drágh erdélyi vajda és szatmári főispán három fiát hagyott ismét maga után: Imrét, Sándort és Györgyöt, kik aztán Béltheki Drágh-fiaknak nevezték magokat. Ezek közül Györgynek utódai kihalván, csak Bertalan utóda maradt meg.

Ez volt egyik legjelesebb férfi a Drágffy ivadék közül.

Hollós Mátyásnak nemcsak főpohárnokmestere volt ez, de minden nevezetesebb hadjáratban segéd társa is, 1493-ban pedig erdélyi vajda.

Ezen Drágffy Bertalannak a fia volt János, szintén főpohárnokmester, Közép-Szolnok és Krasznavármegye főispánja s ország főbírája, ki a mohácsi szerencsétlen hadjáratban végezte életét.

Ezen nagyhirű Drágffy Jánostól származott az egyháztörténetünkben oly nagy szerepet játszó jeles férfiú, Drágffy Gáspár, Közép-Szolnok és Krasznavármegye főispánja, ki a ref. vallásnak a tiszai vidékeken

Adomány és hagyomány befolyt egy év leforgása alatt 3800 frt 21 kr., *építkezésekre és javításokra* fordított 18,934 frt 53 kr.

Az *iskoláztatás* egyházmegyénk területén általában jó, azonban a tanítás a fellépett járványok által több helyen megakasztott s több helyen felette hátrányos a tanügyre vonatkozólag az iskolamulasztások nagy száma, melynek megállítására nagyon gyökeres orvoslásokra volna szükség; a tanszerekkel felszerelés általában kielégítő.

A népiskolai állapotokról különben teljes és hű képet nyújt Szele Gy. egyházm. főjegyzőnek, a körü és esperesi látogatóság jelentései alapján, nagy gonddal készített évi jelentése, melynek, az esperesi jelentésekkel egyetemben, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétele elhatározott.

A *szegények és árvák segélyezésének* és gondozásának módjáról készített alapszabálytervezet némi módosítással elfogadtatván, annak jegyzőkönyvbe vétele elrendeltetett s az egyházak felhivatnak az alapszabályokban foglalt intézkedéseknek mielőbb életbe léptetésére.

Felette fontos tárgya volt a közgyűlésnek a lelkészi közérteletnek a *belhivatalnoki fizetések egyöntetű rendezése* tárgyában beterjesztett javaslata, mely szerint a természetben kiadtni rendelt fizetési tételek, valamint a szolgálmányok jövőre pénzértékre lennének átválttatandók, ugy azonban, hogy a lakás, földhasznélvezet és tűzifa változatlanul maradjanak.

A stola-jövedelem ügye akként rendeztetnék, hogy a lelkészek híveiktől — az írásbeli munkálatok kivételével — semminemű szolgálatukért díjat ne szedjenek, de legyenek ott úgy a keresztelelnél, mint az esketésnél és temetésnél, ez utóbbi szertartás, minden halottnál, korra való tekintet nélkül, imádsággal eszközöltetvén.

A javaslatban foglalt elvek szem előtt tartása mellett készített két táblás kimutatás is „Tervezet a debreczeni ev. reform. egyházmegyei lelkészi fizetések

oly hatalmas védője és terjesztője lévén: a magyarhoni reformáció történetében nevének feledhetlen emlékoszlopot állított.

* * *

Hogy mily szépen virágzó egyház lehetett az erdői református egyház a reformáció első korszakában, kitetszik csak abból is, hogy hazánkban első s legnagyobb hirben álló reformátorai, a hatalmas Drágffy Gáspár oltalma alatt kerestek és találtak védelmet, s itt tartatott 1545-ben az első erdői zsinat is.

Azonban, hogy Erdőd városának nemcsak egyháza, hanem iskolája is nagy hirben állt, kitetszik az Balzaráti Vitus János életiratából, kit midőn Jaksi Péter Anna nevű özvegye, darab ideig a gyulai iskolában tanítottatott volna, hallván, hogy Erdődön a Drágffy Gáspár pártfogása alatt mily szépen virágzó iskola volna, ide küldötte és Kopácsi István tanítása alá ajánlotta.

Tanította is Kopácsi István Balzaráti Vitus Jánost mindaddig, míg papnak és iskolatanítónak Nagy-Bányára nem vitetett, hová tanítványa is elkísérte.*

De legkétségtelenebbé tesz az erdői egyház hajdan virágzó voltát azon bőkezű fejedelmi adományok és alapítványok, melyekkel ez egyház időnként elhalmozottatott.

A predikátor fizetése a következőkből állt:

Nagy-Erdődön kapott a búzából quintát, vagy min-

* Bod Ath. 20. lap.

egyöntetű rendezése tárgyában" és „Tervezet a debreczeni ev. reform. egyházmegyei tanítói fizetések rendezése tárgyában" címek alatt; a mely táblás kimutatások a régi és tervezett fizetések egybevetése mellett kimutatja a rendezés folytán előálló szükségletet, s az annak fedezetéül megkívántató tőke mennyiségét.

A rendezés keresztülvitele érdekében javasoltatik:

1. Az adózásnak oly módon rendezése, hogy a személyi adón felül mutatkozó szükséglet állami adóforint után vettessen ki.

2. Az államsegély lélekszám arányában felosztása iránt tétessék intézkedés s minden egyház az ily úton nyert segélyt fordítsa tőkeképzésre.

3. Az egyházmegye egyházainak egymásért egyetemlegesen jótállása mellett valamely pénzintezettől, a szükséglethez mérten eszközöltessék *törlesztéses kölcsön*, a mely szűkkörüleg nagyobb kamattal gyümölcsöztetvén, a törlesztésre szükséges kamatokat, az egyház megterhelése nélkül, önmaga előállítja s a törlesztési határidő lejártá után a tőke az egyház birtokában maradand.

4. Sürgettség megszűnés nélkül az 1848. évi XX. t.-cz. életbeéptetése.

Ezen rendezési javaslatban foglalt elveknek megvitására egy küldöttség neveztetett ki azon megbízással, hogy az ügy fontosságához megkívántató körültekintéssel készítse el idevonatkozó munkálatát, az nyomassék ki s tanulmányozás és hozzászólás végett kellő időben küldessék meg minden egyháznak s azután vétessék tárgyalás alá az egyházmegyei közgyűlésen.

Egyházm. közgyűlésünk az *országos ev. ref. lelkészi özvegy-árva gyámintézet alapszabálytervezetét*, tekintettel arra, hogy a sz. inat 321. sz. a. végzése egyenesen egy országos gyámintézet felállítását célozza s tekintettel arra, hogy a segélyezési kulcs az általunk óhajtott egyenlőség és testvériség elveinek megfelel: általánoságban elfogadja, a részletekre nézve azonban a következendők figyelembe vételét óhajtja:

1. A tervezet 5. §-a hagyassék ki egészen, mivel a férj hibájáért az ártatlan család nem sujtható.

2. A segélyezést 5 beszámítható szolgálati év létezésétől függővé tevő 6. §. átalakítandó oly módon, hogy a lelkészi özvegyek — tekintet nélkül elhalt férjök szolgálati idejére — mindnyájan egyenlő segélyezésben részesüljenek, mert nem méltányos dolog a korán elhalt lelkész özvegyét, a segélyezés megtagadása által kétszeresen sujtani. De mert az alapszabálytervezetnek ily módon leendő átalakítása némi tekintetben zavarólag hathat a tervezet — készítőik számbeli kombinációjára, hogy az egyensúly helyreálltassék, javasolja közgyűlésünk:

a) Hogy az özvegyektől a néh. férjök részéről fizetett tagsági díjak 5 év leteltéig vonassanak le.

b) A gyámintézet vagyona a lehető legjövödelmezőbb módon kezeltesék, úgy, hogy osztassék ki az a kellő biztosítékot nyújtó egyházmegyék közt, kamatoztatás végett, a biztosíték mérvéhez képest adható összegekben.

c) Az újabban nyert államsegély használtassék fel e célra és a nyugdíj-egylet létesítésére.

d) A II. fej. 15. §-a alatt olvasható segélyezési kulcs, a fél árvákra vonatkozólag alakíttassék át oly módon, hogy az ily árvák részére adandó legmagasabb segély évi 200 s nem 300 frt legyen, a teljesen árvák részére tervezett osztalékok változatlanul hagyatván; mert bár kívánatos volna az árváknak a lehető legnagyobb mérvű segélyezése, mindamellett az egyik részen ily módon előálló csonkulás méltányosan lesz kipótolva az édes anyának nyújtandó segélyezés által.

e) A III. fej. 4. pontja alatt jelzett közalapi segélyezés 10%-ról a szükségnek megfelelőleg emeltessék feljebb, mert a közalap sokkal eredményesebb munkát végez az elmaradt özvegyeknek ily módon eszközölhető segélyezése, mint a lelkészeknek, vagy egyházaknak

den ötödik keresztet; a borból tizedet, bárányból, raj és méhből is azonképen. Volt Szent-Mihály adója is 13 fl. és 50 dr. Fahordással, bornak, búzának betakarításával és a kerteknek építésével a szakácsi jobbágyok tartoztak.

A kis-erdődiek hasonlóképen fizették a dézmát mindenekből.*

Azonban ezen javadalmak élvezésében már a XVII-ik század közepén, részint a szántóföld, részint a szőlő-dézmát illetőleg háborgattattak, különösen némely szatmárvárosi lakosok által, kik az erdődi hegyen lévő szőlőjőktől a dézmát megtagadták. Ezen ügy elintézése végett az 1644-dik év aug. 1-én kivétetett a szepesi káptalanból az erdődi dézma alá tartozó földekről az eredeti okmánylevél, de a mely a régiség miatt szétszakadozván, olvashatlanná lett. Annyi belőle látható, hogy az van kimutatva benne, mely földektől járt a predikátornak decimája, melyiktől nónája.

Az 1615-ik évben, időszerinti predikátor Rozgonyi Balázs panaszt nyujt I. Rákóczy Györgyhöz, hogy tőle a dézmát megtagadták, mely panaszos folyamodványra I. Rákóczy György következő rendeletet adott ki:

„Tiszteletes hívünk Rozgonyi Balázs úr, erdődi Ecclesia Predikátora agya alázatosan értésünkre, jelentvén, hogy noha az elmúlt esztendőben nemes Szatmár vármegye törv. kérdésire kegyelmesen parancsoltuk volt

mandatoriumunk által, hogy mind azok, kik az erdődi hegyen szőlőket birnak és igaz decimával tartoznak, az ő kegyelme részire járó decimát, kit bizonyos számú esztendőktől fogva ki nem adtak, a többi között Keczei János feleségével együtt, ki azelőtt Czégér Istvánné volt, ugyan Szatmárt lakó Szijártó Istvánné fiával együtt és Kádár Péterné, nemesi prerogatívájokat, némelyek ismét emtionális leveleket gondolva, — kit nem produkálhatnak, — ki adnák, azzal együtt, kit az elmúlt bizonyos számú esztendőben ki nem adtak volt dézmájokat, Miket az elmúlt esztendőben nem cselekedtek, Méltóságos levelünknek rendiben, ez esztendőben kiadni annualván. Kegyelmeteknek kegyelmesen megparancsoljuk ez levelünkben, kik ő kegyelme az tanítónak, az ő kegyelme részire járandó, szokott dézmát tavajibelit, azzal együtt, kit egynehány esztendőktől fogva meg nem adtak volna, mostani szüreten árestáltassanak megh először, minden borokat addigh else hadja vitetni, mig nem contentualjakh ő kegyelmét, ha ezelőtt is megh kellett adniok, igazságh szint, idén is megh kell adni.

Dat. in arce M. Várad die 16. febr. Ao. 1615.

Georgius Rákóczi mk.*

Asztalos György.

(Folyt. köv.)

* Közép-szolnoki traktus j.-könyve 4. lap.

* N.-károlyi trakt. levéltár.

évről-évre nyújtani szokott, pillanatnyi szükségét enyhítő apró-cseprő segélyezése által.

3. A 10. §-ra vonatkozólag megjegyzi közgyűlésünk, hogy a kötelesség teljesítése mellett szerzett jog érvényesítéséért a kérvényezésre köteleztetést helyesnek nem tartja, de még kevésbé tarthatja helyesnek azon jognak bizonyos idő múlva elenyészhetését s idevonatkozólag legczélszerűbb volna a segélyre jogosultaknak az esperes előterjesztése mellett az egyházmegyék által nyilvántartása, úgy hogy a gyámintézeti alapot kezelő végrehajtó bizottság 12. §-ban jelzett határozatára csak akkor és ott volna szükség, a hol az egyházmegye, bármely körülmény közbenjártsága miatt meg nem állapodott.

4. A 14. §. megtoldandó eme szavakkal „*de lejjebb nem szállítható.*”

5. A 15. §. ezen része „*oly atyátlan árva stb. a §. végéig*” egészen átalakítandó, mert nehezen megérthető voltánál fogva családásokra adhat alkalmat; elég volna annyit mondani, hogy ha az özvegy papné újból férjhez megy, előbbi férjétől származott lelkész-árvái, mint fél-árvák segélyezési igényüket a szabályokban megjelölt korig és határok közt megtartják.

6. A 16. §. első pontját pótolni akarja értekezletünk azzal, hogy a tanulok — tanulmányaik végeztéig — segélyeztessenek.

7. A 16. §. második pontja kihagyandó.

8. E §-nál beveendő újabb pontul az, hogy a segélyezésre a jogosultak csak addig tarthatnak igényt, míg ev. ref. vallásuak maradnak, úgy hogy a vallás-változtatás magával hordja a segélyezés megszüntét is.

9. Végezetre mindazon részlete a szabályzatnak, mely az 5. szolgálati év beszámításával van kombinálva, újból és teljesen átdolgozandó.

A lelkészi közértekezlet teljes tudatával a *belmissiói* munkásság szükséges s egyházi életünk fejlődésére nagy horderejű voltának, de tudatával annak is, hogy bármily üdvös intézmény túlkapásaival sokkal többet árt, mint a mennyit használ, tiltakozólag emeli fel szavát a rövid napok alatt újjászült, evangelistáknak nevezett tudákos emberek kibocsátása ellen, valamint az ellen is, hogy bármely néven nevezhető ígéhirdető, bármely helyen, az illetékes lelkész tudta és beleegyezése nélkül istenitiszteletet tartson s kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az ilyenmű üzemek megakadályozása végett kérje fel az egyházker. közgyűlést a szükséges intézkedések megtételére.

Ezzel kapcsolatban Biró Antal derecskei lelkész tudatja, hogy egyházközségében egy *Szalai által küldött Hevesi József nevű evangélista* megjelent, de onnan karhatalommal eltávolított.

Egyházmegyei közgyűlésünk a lelkészi értekezlet óhajtatásához képest felír e tárgyban a főt. egyházkerület-hez, kérvén a szükséges intézkedések megtételét.

A gyűlés igen érdekes tárgya volt a *debreczeni lelkészválasztás* ügye. A b. e. Tóth Mihály halálával megüresedett lelkészi állomást ugyanis a presbyterium először *pályázat* útján akarta betölteni, s ezt be is jelentette az esperesi hivatalhoz. Nehány hó múlva azonban a presbyterium, eltérve előbbi határozatától, a lelkészválasztás *meghívás* útján eszközölését óhajtotta, a meghívandó jelölt személyét illetőleg szavazattöbbséggel döntött s jelentette az esperesnek, hogy a *presbyterium többsége* Mitrovics Gyula sárospataki hittanárt akarja meghívni. Az esperes ezen jelentés után felhívta a presbyteriumot, hogy az idevonatkozó törvények szerint a *gyülekezet jelöltje* lévén meghívható, a gyülekezet jelöltjét

jelentse be. A presbyterium tárgyalás alá vevén az esperes leiratát, szótöbbséggel kimondja, hogy *előbbi határozatát* fentartja, s kéri a további intézkedések megtételét.

Az esperes ekkor újból felhívja a presbyteriumot a gyülekezet jelöltjének bejelentésére, mire a presbyterium kimondja, hogy *Mitrovics a gyülekezet jelöltje*; ez ellen azonban az egyház több tagja bejelenti felebbezését, s erről az esperesi hivatalt értesíti; a presbyterium azonban ezen felebbezést visszatartja s kimondja, hogy azt csak akkor terjeszti fel, ha az esperes Mitrovics ügyében intézkedik; ezen újabb határozat ellen újabb felebbezés adatik be.

Ekkor az esperes, miután a felebbezés azután történt, a mikor a presbyterium Mitrovicsot a gyülekezet jelöltjének mondotta ki, felhívja a presbyteriumot annak bejelentésére, hogy miként győződött meg arról, hogy a bejelentett egyén a gyülekezet jelöltje s egyuttal kéri a visszatartott felebbezéseket. A presbyterium azonban a felebbezéseket ismét visszatartja, egyszersmind jelenti, hogy miután a presbyterium tagjai a gyülekezet tagjai között élnek, ismerik a gyülekezet hangulatát.

Az esperes ekkor a presbyterium elnökségétől kéri a felebbezéseket s azokat meg is kapja, s miután azokból azt tudja meg, hogy a gyülekezet e tárgyban soha meg nem kérdezett s annak a nyilatkozatra alkalom nem adatott s miután mihelyt kimondja a presbyterium, hogy Mitrovics a gyülekezet jelöltje, a felebbezők jogaik védelmére azonnal előállanak: visszahelyezkedvén a presbyterium első határozatára, a *pályázat útján való választást elrendeli.*

A presbyterium ezen esperesi végzésre kimondja, hogy a meghíváshoz továbbra is ragaszkodik; mielőtt azonban ezen határozat az esperesi hivatalhoz eljutott volna, az esperes tudatta, hogy a pályázati határidő elhalasztatott s ezen levél elküldése után vevén a presbyterium jelzett határozatát, kijelenti, hogy a pályázatot törvényesen eirendelvén, ahhoz ragaszkodik s felhívja a presbyteriumot a további teendők iránti intézkedésre.

Az esperes ezen eljárása ellen a presbyterium felír az egyházmegyei közgyűléshez s kimondja, hogy míg ezen felírásnak sorsa el nem dől, addig a pályázat útján való lelkészválasztást függőben tartja.

Ezen ügynek vitatása foglalta el jórésztben az egyházmegyei közgyűlés idejét, annyira, hogy noha az ülés 2 óra után záratott be, még mindig nem volt határozat hozható.

A délután folytatólagosan tartott ülésen 19 szóval kettő ellen kimondta az egyházmegyei közgyűlés, hogy „miután a fenforgó választási ügyben a közgyűlés bármely érdemleges intézkedés szükségét fenforogni nem látja: a felíratot tudomásul veszi.”

Nem hagyhatom említés nékül itten Nadányi Miklós e. m. gondnok úrnak a debreczeni lelkészválasztás ügyéből kifolyólag tett következő szavait: Tiltakozom az ellen, hogy a profán sajtó egyházunk legjelesebb alakjait, úgy a mint Debreczenben történik, sárral dobálja. A sajtó e szemtelenkedése — pardon, én is ember vagyok s az indulat eiragadhat — e kinövése, tudom, mindig kézben álló e „yenektől telik ki. Ez a szomorú tünet, az egyházi élet illetektelen bemocskolása, valamint a társadalomból indul ki, úgy a társadalom befolyása által szüntethető meg. Kérem, hasson oda mindenki, hogy ezen üzemek az egyházi élet rovására tovább ne folytattassanak. A kik ezeket a támadásokat elkövetik, azok az ő gyávaságukat igazolják, mert tudják, hogy a papi öltöny nem engedi,

hogy a rágalmozottak a beszennyezésért elégtételt követeljenek.

A debreczeni ügy lezajlása után apróbb tárgyak következtek, melyek között legfontosabb volt a néh. Nadányi Gyula hagyatékára vonatkozólag, a hagyományozó családja, a bakonszegi és tordai egyházak között létrejött egyezség, melyet a közgyűlés helybenhagyott.

A közgyűlés bevégezése után bírósági ülés tartott.

És itt bezárhatnám tudósításumat, ha a bírósági ülés végeztével nem jött volna egy nem varatlan, de mégis megdöbbentő hírt tudató sürgöny, hogy Fráter Gyula ur, a mi szeretett világi tanácsbíránk nincs többé.

A hosszas szenvedés elragadta tehát tőlünk azt, ki egyházunkhoz mind halálig hív vala; ki akkor volt leginkább elemében, ha egyházunk dolgairól beszélhetett; ki előtt nem volt akadály, ha egyházunk ügyeinek intézésére felkérte; ki még végvonaglásai között is arra kérte e sorok íróját, az egyházmegyei közgyűlést megelőző estvén, hogy a gyűlési tudósítást vigye el nákie.

A tudósítás ime itt van, de ő azt immár nem olvashatja, elpihent s a kiállott gyötrő szenvedések után nyugoszsza az élet fáradalmait, legyen siri álma csendes, emlékezeté áldott!

Szűcs L.

Az alsószabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

Folyó hó 11-én a vármegyei ház nagy termében tartott meg a jelzett egyházmegye évi közgyűlése igen szép érdeklődés mellett. Gyengélkedő esperesünk helyett Soltész László legidősb tanácsbíró s gróf Dégenfeld József főispán egyh. m. gondnok elnököltek. Egyházi elnök buzgó imádsága után gondnok ur megnyitó beszédben rámutat amaz új helyzetre, mely előtt egyházunk az okt. 1-én életbelépő törvények folytán áll, reméli, hogy lelkeszi karunk a fokozott teendőknél *fokozott buzgósággal* fog eleget tenni. Mindjárt első tárgyalás az egész egyházmegyét fájdalmasan érintő ügy került fel: az igaz kálvinista egyéniségű, széles ismeretkörű s tapasztalatu, mindenek által tisztelettel s szeretettel körülvevett esperes, nt. Szeremley József ur folyton tartó betegeskedésével indokolt lemondása, melyet az egyházmegye esperes ur ujjolag bejelentett határozott kívánására kénytelen volt legmélyebb sajnálatának kifejezése s elévülhetetlen érdemeinek jegyzőkönyvben örökítése mellett elfogadni. A 13 éven át igaz hűséggel, ritka tapintattal s kormányzói bölcsességgel működött fáradt szolga pihenése legyen ránézve új erőt adó, hogy egyházmegyénk ügyeinek intézése körül még sokszor s sokáig találkozhatunk kipróbált bölcsességével s tapasztalataival. Az új esperes választást közgyűlés elrendelte, a szavazatok okt. 10-ig adandók be gondnok urhoz, szavazatbontó bizottság kiküldetett s elnökség megbízott, hogy a választás végbementé után rendkívüli közgyűlést hívjon össze.

Ezután az esperesi évi jelentés tárgyalatott, mely igen sok örvendetes mozzanatot jegyez fel az egyes egyházak beléletéből s buzgó áldozatkészségéről. Így főként kiemeli Földes, H. Böszörmény, Hadház, P. Ladány, Nánás érdemeit s iskolai és egyházi czélok előbbvitelében fényesen megbizonyított buzgóságát. Ugyane tárggyal kapcsolatosan vétetett fel a B. m. Ujvárosban elhalt Tar-Harangi házaspár fényes alapítványának ügye. Nevezett házaspár mintegy 60—80 ezer frt értékű vagyonát ugyanis a b. m. ujvárosi egyházra hagyta, hogy abból „*Tar-Harangi iskola*” czímen egy új iskola állíttassék

árva s teljesen szegény fiu gyermekek számára, tíz ezer forint pedig tisztán egyházi czélokra fordíttassék. Egyházmegye e nagynevű alapítók emlékét hálás kegyelettel örökíti s az alapítvány kezelési szabályzatát megállapítja.

Fontosabb tárgy volt ezenkívül az egyetemes *lelkészi gyámintézet* legújabb tervezetere az előző napi lelkészi értekezlet javaslata, mely szerint a tervezet fogadtassék el azon módosítással, hogy a jogosult tagok közé a középiskolai — mindenünnen kihagyott vállástanárok is vétessenek be; a lelkészek, illetve tagok évi befizetése 2 és ½ perczentről kettőre szállíttassék alá s a fegyelmi uton elmozdított jogos tagok özvegyei s árvái, — ha tagsági díjaikat az elmozdítás után is fizették, ne fosztassanak meg a gyámsegélytől, mert az ártatlan özvegyek és árvák büntetése a férj és apa bűneiért, — nagy erkölcsi elvekbe s érdekekbe ütköznek. Egyházmegye e módosításokat elfogadta s egyuttal a saját gyámintézetünkre vonatkozólag kimondotta, hogy intéztessék kérelem a főt. egyházkerületre, mely szerint hagyja és adja meg továbbra is azon jövedelmi forrásokkat, mint: államsegély, Baldácsi alap eddigi hozzájárulása stb. — melyek nélkül az új gyámintézet első segély nyújtásáig sem tudná eddigi kötelességeit a mai folyó segélyben teljesíteni. Az új egyházpolitikai törvények életbeléptetésével szükséges utasítások tárgyában kelt *püspöki javaslatra* a lelkészértekezlet indítványa szerint kimondja, hogy mivel a javaslat egyrésztében hiányos, egyrésztében a czélnak meg nem felel, de meg csak addig érvényes, míg a konvent esetleg másikat — mindenestre jobban kidolgozottat készít s rendel el, a mikor oly rövid idő multán mindjárt új eljárás léptetnének életbe, — kéressék meg a konventi elnökség, hogy még a f. szeptember hóban tartson rendkívüli ülést s okt. 1-ig juttassa el utasítását a lelkészekhez.

A napjainkban széles körben érdeklődést keltett „*belmissió*” kérdésében is állást s hitünk szerint a leg-tisztább kálvini alapon nyugvó állást foglalt egyházmegyének, midőn a lelkészértekezlet javaslatára a P. hadányból miniszteri megerősítés végett felterjesztett „*belmissiói-kör*” alapszabályszerzetére kimondotta, hogy:

„Egyházmegyénk az ilyen belmissió körök alkotását szükségesnek nem tartja azért, mert az ezen kör által kitűzött czélok épen az evangéliomon épült, abban gyökerező ev. ref. közgyházunk czéljai s mint ilyenek az egyházkerület által megalkottott s blzonyára továbbfejlesztendő ev. ref. egyházi értékek 1. 2. 3.§-aiban lefektetett alapelvek szerint sokkal sikeresebben s hathatósabban elérhetők, megvalósíthatók, — de nemcsak szükségesnek nem, sőt károsnak nyilvánítja az ily belmissió körök alkotását, figyelembe vévén azt, hogy a nagyobb népességű egyházakban több ilyenmű körök működése a lelképásztorok által nemcsak nem irányítható, de kellőleg ellen sem őrizhető s azok *nagyon könnyen vezethetnek az egyház testének szétszardozására* s lehetne eszközlői az egyháztagok között oly kívánatos békességes együttműködés megzavarásának, s *meleg ágyai az álszentekedésnek*, farizeuskodásnak, ezért a p.-ladányi belmissió-kör alapszabálytervezetét a nm. m. kir. belügyminiszter úrnak megerősítés végett nem ajánlja; az ily körök felállítását szükségesnek nem, sőt sok tekintetben károsnak tartja.

Ugyancsak kimondja közgyűlésünk azt is, hogy a lelkészi hivatalt s ezzel kapcsolatos pastorális munkák összességét belmissiói feladatnak tekintvén: a midőn úgy a kebelbeli lelkészek, mint a vezetésük alatt álló pres-

bitériumoktól elvárja azt, hogy az új idők küszöbén s a szociális helyi viszonyoknak megfelelőleg hatványozott buzgalommal mindazt megtenni igyekezzenek, a mi a hit és egyházi élet fölvirágoztatására, az erkölcsi — szellemi — anyagi jólét biztosítására üdvösnek látszik: ugyanakkor kimondja azt is, hogy a lelkészek és presbiteriumok minden munkájokban *a hazánkban történelmi alapon kifejlett zsinát-presbiteri rendszer s a maig is érvényben álló confessiók, régibb és újabb zsinati végzéseik, kánonok és egyházi törvények szellemében járjanak el s gondjuk legyen arra, hogy sem a hitrendszeren, sem az alkotmányos egyházi szervezeten soha, sehol és senki által csorba ne ültessék.*

Az egyházmegyei egyházi értekezlet alakítására vonatkozó tervezetnek elkészítésére kiküldetnek Zsigmond Sándor elnöklete alatt Eröss Lajos, Jakucs Sándor, Lengyel Endre és Padrah Sándor urak, kiknek szabálytervezeti munkájok a közelebbi közgyűlés elé bevaratik.

E nagy fontosságú ügy letárgyalása után elintéztettek az egyes egyházakból felterjesztett kisebb nagyobb ügyek, melyek közül megemlítésre méltó, hogy ez évben is két egyház: a t. csegei s a földesi eltörölte az eddigi terményadózási rendszert s azt az újabb s helyesebb adózási rendszernek megfelelő pénzalapra helyezte, egyben belhivatalnokai díjleveleiben a terményt készpénzzel helyettesítette.

Az 51 pontból álló tárgysorozatot a késő esti órákban tárgyalta le a közgyűlés.

K. F.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A reformátusok egyetemes konventje** november 3-án Kolozsvárt tartja az évi rendkívüli közgyűlését. Ugyanekkor nyitattik meg ünnepélyesen a kolozsvári új református theologiai fakultás is. — *Az ág. evangélikusok konventje* október 8-án nyílik meg Budapesten. Mindkét konventnek egyik főtárgya az új egyházi viszonyok között követendő egyházi és lelkészi eljárás lesz; e mellett a kolozsvári konvent véglegesen meg fogja állapítani az országos lelkészi gyámintézet szabályzatát.

— **Zelenka Pál**, a mint ez előrelátható volt, a tiszamelléki ev. egyházkerület gyülekezetei és iskolái által csaknem egyhangúlag újra megválasztatott püspökké. A beadott 401 szavazatból 397 ő reá, 4 Farbaky Józsefre esett. Meleg érzelmekkel üdvözljük a kitünő egyházfőt most már még inkább megerősödött püspöki állásában, s kívánjuk, hogy vezérelhesse a reá bízott ezereknek lelkeit a szeretet lelkével, kies vizeknek partjai mellett.

— **Lelkészválasztás Debreczenben.** Mult vasárnap történt meg a lelkészválasztás Debreczenben, a gyülekezeti tagok óriási érdeklődése mellett. Beadott 1766 szavazat; ebből Mitrovics Gyulára esett 1080, Szele Györgyre 685, egy szavazólap üres volt, s így lelkészsze 395 szótöbbséggel Mitrovics Gyula választott meg. Hozza meg az új lelkész az annyira szükséges és kívánatos békességet közibünk, hogy sikerüljön neki a föl-zavart kedélyeket mielőbb lecsillapítania. Ezen jókivánat legyen részünkről részére az üdvözlő szót.

— **A pápai ev. ref. főiskola** új épületének föl-avatása f. hó 15-én történt meg szép ünnepélyességek között, melyekről ime a következőkben számolunk be. Az iskolafelavatási ünnepély a dunántuli ev. ref. egyházkerület közgyűlésével kapcsolatos össze s ezen ket-

tős alkalomra a dunántuli vidékeknek legkiválóbb református férfiai mind összegyülekeztek Pápán. Papp Gábor püspök már korábban megérkezvén, az ünnepélyt megelőző napon, f. hó 14-én érkezett meg a közoktatásügyi miniszter képviselőjében Zsilinszky Mihály államtitkár s ugyanazon vonattal érkeztek Tisza Kálmán egyházkerületi főgondnok s Csiky Kálmán müegyetemi tanár, ki mint érettségi kormányképviselő is többször megfordult Pápán, közelebb pedig az államilag segélyezett főiskola építési költségeinek megállapítása fölötti tanácskozásokban szintén ő képviselte a tanügyi kormányt. Az érkező államtitkár és a főgondnok elé, hivatalos fogadtatásukra kiment a vasúthoz az egyházkerületnek minden már jelenlevő tagja s a város közönségéből is többen nagy számmal. Estve diszeloadás volt a pápai színházban; Bánkbánt játszotta egy igen tisztességes társaság. Színház után pedig Fenyvesi Ferenc országgyűlési képviselő kastélyában, e pompás épület garconszerűleg fényes termeiben gyűlt össze nagy társaság. Az ünnepély napján, szept. 15-én mindenekelőtt istenítisztelet tartott a református templomban, melynek minden zugát színültig megtöltötte, felekezeti különbség nélkül a fényes nagy közönség. Kiss József theologiai tanár tartott történelmi remniszczenziákban gazdag, szép és szépen előadott alkalmi egyházi beszédet. A tulajdonképeni ünnepély 11 órakor kezdődött az új épület hatalmas nagyságu tornatermében, mely ezen alkalomra egy emelvényen álló hosszú asztallal s nagyszámu székekkel volt berendezve. Zugig megtelvé a zajos tornaterem, a theologiai ifjuság kántusa zendítette rá a himnust, majd Czike Lajos ó-szőnyi lelkész, főiskolai gondnok állott fel s mondott oly hatalmas iskola-megnyitó és felavaló beszédet, mondván azt szent tüzrel és lelkesedéssel, a minőt valóban keveset volt még alkalmunk hallani. Beszédében — melyet, mert kérésünkre kefelevonatban elküldetett hozzánk, igen szivesen közölnénk, de későn érkező, több gátló akadály miatt is lehetetlen közölnünk, — a főiskolai új épület homlokzatán levő, „a dunántuli egyházkerület Istennek, a hazának és a tudománynak” feliratból indulván ki, gyönyörűen fejtegette a főiskola rendeltetését. Azután feltárultak az új épület termeinek ajtajai s gyönyörködve nézte a nagy közönség a szép új alma matert, mely csínjával, tisztaságával, világosságával s általában teljesen berendezésével a legkényesebb paedagógiai igényeket is kielégitheti. Az ünnepély után banket tartott a Griff-szálloda nagytermében, melyen hogy számtalan felköszöntőt tartottak, azt talán felesleges is mondanunk. Este pedig bál volt a főgymnáziumi segélyegylet javára, mely multság anyagilag is igen szépen sikerült. A pápai ünnepélyeken közölünk is volt képviselő, illetőleg mert a testvéregyházkerületek köréből senki sem jelent meg, azokon csak a mi egyházkerületünk volt képviselve. Csiky Lajos theologiai tanárt nevezetesen, mint a ki épen azon napokban mint kormányképviselő a pót- és javító érettségi vizsgálatokon volt jelen Pápán, megbizta főtiszteletű püspök ur, hogy képviselje a tiszántuli egyházkerületet a pápai ünnepélyeken s ugyanilyen megbizást adott neki a debreczeni főiskola, Képviselőnk a testvér-egyházkerület tagjai a lehető legszívélyesebb örömmel fogadták, a minek minden lehető alkalommal igyekeztek is kellő kifejezést adni.

— **Lelkészképességi vizsgák Debreczenben.** F. hó 16—18. napjain tartottak meg a lelkészképességi vizsgálatok Debreczenben, az erre kinevezett egyházkerületi vizsgáló bizottság előtt. Második vizsgálatot 12 atyafi tett, u. m. Baksay Árpád, Balthazár Dezső,

Baróthy Béla, Csutoros Albert, Gaál György, Gáspár László, Kovács Lajos, Lencz Géza, Szabó Gyula, Szűcs Béla, Tóth László, Virág István. Első vizsgálatra pedig 16 atyafi jelentkezett, u. m. Ablonczy Andor, Bakóczy Endre, Földváry Jenő, Füssy József, Juhász László, Keresztessy Károly, Kovács Lajos, Kovács Sándor, Losonczy Endre, Nagy Márton, Nagy Sándor, Paulay Viktor, Szabó Mihály, Szarka Károly, Könyves Tóth Sámuel, Valádi Mátyás. A vizsgálat bevégeztével főtiszt. Kiss Áron püspök úr meleg és lelkes, apostoli szellemtől áradó beszéddel bocsátá ki a tiszteletes atyafiakat, kifejezván a vizsgáló bizottság meglegedését a vizsgálat szép eredménye fölött. Valóban szépen is sikerült ezen lelkész-képességi vizsgálat, a mennyiben a második vizsgálatot tettek közül 4-en, u. m. Balthazár Dezső, Kovács Lajos, Lencz Géza és Virág Mihály jeles, 5-en, u. m. Baksay Árpád, Csutoros Albert, Gaál György, Szűcs Béla és Tóth László jó eredménnyel tettek vizsgálatot, s egynek vizsgálata egy évre felfüggesztetvén, kettő ismét kielégítő vizsgálatot tett. Az első vizsgálatot tevők közül 5-en, u. m. Füssy József, Juhász László, Losonczy Endre, Nagy Sándor, Szarka Károly jeles, Bakóczy Endre, Keresztessy Károly, Kovács Lajos, Nagy Márton, Szabó Mihály, Könyves Tóth Sámuel, Valádi Mátyás jó, a többiek kielégítő eredménnyel vizsgáltak. Fontos határozata volt a bizottságnak, melyet megerősítés végett az egyházker. közgyűlés elé terjeszt, hogy a jövő 4 évi ciklusban az ó-szövetségi exegesiból a 23 első szoltár, az új-szövetségből a zsidókhöz írt levél tűzessék ki vizsgálati tárgyal. Harsányi Sándor clevelandi missionárius lelkésznek szolgálata amerikai alkalmaztatása idejéből fogva lesz számitandó.

— A tiszántuli egyházkerületi tanügyi bizottsági gyűlés folyó hó 18. napján, szokott érdeklődés mellett folyt le Kiss Áron püspök elnöklété alatt. Jelenvoltak Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző, Szabó János, Széll Kálmán, Lukács Ödön esperesek, Némethi Lajos, Kiss Albert, Balogh Ferencz, György Endre egyházkerületi tanácsbírók, Szinay Gyula, Dicsőfi József, Szikszay Szabó László a debreczeni egyház képviselői, Sass Béla akad. igazgató, dr. Erdős József theologiai, dr. Kovács Sándor jogkari dékán, Dóczy Imre főgymnasiumi, Kovács Lajos tanítóképezdei igazgató, az összes kollégiumi tanszakok tanárai majdnem teljes számmal. Elnök meleg hangú üdvözlő szavai után tárgyalás alá kerültek a személyesen szintén jelenlevő Joó István egyházkerületi gymnasiumi felügyelő több rendbeli jelentései, melyek közül a mezőturi főgymnasiumba alkalmazott Lányi Lajos rendes, Kocsis Gábor helyettes és Gaál István segédtanár beállítására, valamint a Hódmezővásárhelyen megválasztott Szigeti Benedek Gyulára vonatkozó előterjesztéseket a gyűlés helyhenhagyta s illetőknek ezen minőségükben való megerősítését az egyházkerületi közgyűlésnek ajánlja. — A karczagi gymnasium nyilvánossága örvendetes tudomásul vétett. A vallástani kézikönyvek ügyében tett felügyelői intézkedéseket helyeselte a gyűlés; e szerint két pályamű, a megteendő átdolgozás után, ha és a mennyiben elfogadható lenne, a jövő iskolai évben már kinyomatva, közkézre kerülne, míg a vallástörténelem és magyar protestáns egyháztörténelem megírására újabb pályázat hirdettetik. A gymnasiumi vallás-tanárok fizetésének rendszeresítése érdekében, kebelbeli gymnasiumaink dicséretes buzgóságot fejtenek ki, a mit a gyűlés örömmel néz, de nem szűnik meg e kérdés végleges megoldását szorgalmazni mindaddig, míg a

vallásánárság méltó módon rendszeresítve és állandóan szervezve leend. Igen jelentékeny mozgalmat indított a békési gymnasium nyolcz osztályúvá fejlesztése érdekében a fentartó testület és a békés-bánati egyházmegei közgyűlés, úgy hogy a tanügyi bizottság többé már nem is odázhatta el a határozott állásfoglalást, minélfogva felhívja az egyházkerületi közgyűlés figyelmét s kikéri hathatós pártfogását arra nézve, hogy a békési hat osztályú gymnasium nyolcz osztályúvá fejlesztése céljából hatvanezer forint építési és tizenkét ezer forint évi fentartási segélyt nyerhessen az államkormánytól. A debreczeni kollégium tanügyi viszonyairól ezuttal az igazgatói évi jelentések nyújtottak tájékoztatást. A főgymnasiumba felvételtett 737 növendék; mintegy száz jelentkezőt azonban nem lehetett elfogadni. Így is teljesen eléri a létszám a szabályszerű maximumot. A tanítóképezdebe ellenben csakis 87 tanuló volt felvehető, mivel több nem jelentkezett, az első évi tanfolyamon mindössze 19 növendék van. Tizenöt osztályos tizenöt évet illy kevés tanítóképezdész még sohasem volt. Még kedvezlenebb hatást szül a hittanhallgatók létszámának apadásáról szóló statisztika, mely szerint a négy évi tanfolyamra összesen 32 hittanhallgató iratkozott be. E létszám-csökkenést egyáltalában nem a kolozsvári theol. intézet megnyitása okozza, mert a tavaly Debreczenben tanult hittanhallgatók, egynek kivételével mindnyájan visszajöttek, hanem igenis okozza az a körülmény, hogy az első évre nem jelentkezett több idáig hat és illetőleg hét hallgatónál. És míg tavaly a negyedik évet tizenötven végezték, jelenleg a negyedéven éppen úgy, mint tavaly a harmadik éven, összesen hat theologus van. A theol. kar foglalkozik e jelenség okainak kiderítésével, noha ezeket az okokat mindenki tudja és látja, sőt következményeiben igazoltaknak is találja. Rendezni kell a segédlelkészi intézményt, javítani kell az ősapáink idejében megállapított díjlevelek tételeit s akkor az anyagi helyzet javulása nyomán, önként bekövetkezik a szellemi emelkedés is. A theologiai tudományosság érdekében, a theol. magantanárképesítő teljes bizottság beterjesztette a szabályzati javaslatot, melynek hatályba lépése esetén, a debreczeni theol. akadémián is megszerezhető lesz a theol. magantanárságra képesítő oklevél. E szabályzat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé kerül. A theologusok tanítóképesítési vizsgájának megszüntetése tárgyában pedig azt a véleményt terjesztette a gyűlés az egyházkerületre, hogy a tavaly végzett hittanhallgatók még a jövő év folyamán letehetik a kedvezményes jellegű képesítő vizsgát, azontul azonban már csak az összes tárgyakból leendő sikeres képesítés esetén nyerhetnek oklevelet. Több folyó ügy gyors és sikeres elintézése után a gyűlés a köztisztelt és szeretett elnök elzetésével véget ért. ☉

— **Lelkészatás.** A tiszántuli ev. ref. egyházker. mai nappal kezdődő közgyűlésének első tárgya a lelkészatás, melyre a püspöki hivatalnál 61 tiszteletes lelkész és tanár atyafi jelentkezett, kiknek nevében a templomi istentiszteleten Révész Mihály n.-bajomi lelkész prédikál, míg a felavatás végeztével az egyházker. közgyűlés előtt az immár fölavatott lelkészek nevében Fekete Gyula n.-kikindai lelkész fog köszönő üdvözlőt mondani. Az ünnepély lefolyásáról már csak jövő heti számunkban írhatunk. A jelentkezettek nevei következők: Révész Mihály nagy-bajomi, Budai János bősörményi lelkészek; Tereh Gyula hmvásárhelyi isk. felügyelő; Patáki Sándor érkörtvélyesi, Fekete Gyula n.-kikindai, Szabó József bárándi, Szabó János kunágo-

tai, Kiss Ferencz földesi, Zagyva Gyula pelbárthidai, Zöld József resiczai, Bihari Lajos dolhai, Tóth István gyantai lelkészek; Lányi Lajos mturi főgymnáziumi tanár, Csécsi Imre aradi lelkész! Moravec Károly hmvásárhelyi tanyai isk. felügyelő; Balogh József geszterédi, Mészáros Lajos saápi, Seres Ábrahám barabási, Szentpéteri István mogyorósi lelkészek; Vékony Sándor mturi főgymn. vallástanár, Papp Gusztáv b.-diószegi, Korocz József balsai, Szabó István geszti, Papp József adorjáni, Ladányi Ede nagy-tarcsali, Karácsony Imre k. nagy-révi, Szécsy István m.-pércsi, Somogyi József turai, Koncz János tákosi, Sörös János tiszta-polgári, Csatáry Zsigmond sényői, Fogarasi Bálint radna-lippai, Sipos Mihály kótaji, Molnár Ferencz orosi, Varga Károly halmii, Kazay Gyula gyügyei, Szathmáry István remetei, Csizsár István zsarolyáni, Szöllősi Imre bodófalvai, Kövendi Dénes kun-madarasi, Nagy Elek sonkolyosi, Dávid Gyula nagy-harsányi, Turóczy Gyula parasznyi, Szikszay András ibrányi, Andorkó Sándor darnói, Tabajdi József tiszta-nagy-révi, Sebők István nyir-acsádi, Váczy Dezső bél-zerindi, Kócsi Péter nagyhódosi, Sipos József milotai, Kassay Béla istvándü, Elek István sárándi, Havas Gyula kis-majtényi, Vaizer Károly kanyári, Szabó Lajos berencsi, Csapó Péter téglási, Zsindely Jenő kércsi, Gulya György kölcei, Kovács Zsigmond thassi, Nagy Imre margitai, Mízsák Péter bereg-somi lelkészek.

— **A kegyelet ünnepélye.** Mai napon, a lelkészavatás elvégeztével igen szép ünnepély színhelye lesz a debreczeni nagytemplom és főiskola között levő emlékkert, nevezetesen a nápolyi gályarabságot szenvedett magyar protestáns lelkészek *emlék oszlopjának* átadási ünnepélye 1895. szeptember 21-én déli 12 órakor tartatik az emlékkertben következő sorrenddel: 1. Református főiskolai énekkar éneke. 2. Emlékbeszéd Balogh Ferencz hittanártól. 3. Debreczen város hatósága részéről az emlék oszlop megkoszorúzása. 5. Kiss Áron püspök zárszava, a gyülekezet megáldása. 6. A 46-ik zsoltárnak közéneklése. — A szép ünnepélyről, annak lefolyásáról, jelentőségéről jövő héten részletes tudósítást fogunk hozni. Az emlékoszlopon, mely már két héttel ezelőtt felállított, felül van a földgömb aranyos csillagokkal. Alatta, a keleti, mint földalán a halhatatlanság aranyló koszorúja. Ez alatt egy kifaragott s bronzirozott gálya, a háromevezős (triemis), mely alatt ily fölírat csillog: Ruyter Adorján tengernagy, a szabadító 1676. febr. 11. Ugyanezen oldalon egy nyitott könyv, a biblia; nyitott lapján ez olvasható: II. Tim. IV. 7: Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam. Ez alatt áll barna márványlapon 10 gályarab lelkész neve s végül alól ez: Készítette özv. Hegyi Mihályné. Az északi oldalon felül ez olvasható: Hitökért Nápolyban gályarabságot szenvedett prot. lelkészek emlékoszlopa. Alatta ismét 10 gályarab neve. A nyugati oldalon felül; Emeltetett 1895-ben. Alatta megint 10 gályarab neve. A déli oldalon: Monumentum ministrorum verbi divini, qui pro fide ac libertate evangelica e Hungaria ad triremes Neapolitanas deportati sunt. Alatta 11 gályarab neve. Az emlékművet csinos vaskerítés övezi.

— **A resiczai ev. reform. egyház isteni tiszteleti helyül és lelkészi s tanítói lakásul is szolgáló iskolai épülete költségei fedezésére, folyó évben, belügyminiszteri engedéllyel, lelkész által a következő adományok gyűjtettek:** A kecskeméti ev. ref. egyházban gyűlt 202 frt 92 kr., a budapesti ev. ref. egyházban 154 frt 80 kr., a nagykőrösi ev. ref. egyházban 186 frt 51 kr., a mo-

nori egyház s egyesek adománya 7 frt, a czeglédi ev. ref. egyházban gyűlt 219 frt 37 kr., a nagyabonyi egyház adománya 2 frt, az ócsai egyház s egyesek adománya 6 frt 50 kr., a nagykőrösi tanítóképezdei tanárkar adománya 3 frt, Nagykőrösről Técsi Lajos egyházi jegyző úr küldeménye 3 frt 75 kr., a szigetszentmiklósi egyházban gyűlt 94 frt 06 kr., a czeglédi ev. ref. egyház s egyesek adománya 10, a szabadszállási ev. ref. egyház adománya 5 frt, a tassi ev. ref. egyházban gyűlt 60 frt 03 kr., a makádi ev. ref. egyházban gyűlt 52 frt 04 kr., a dömsödi ev. ref. egyházban gyűlt 36 frt 14 kr., a szalkszentmártoni egyház adománya 5 frt, a sólti egyház adománya 20 frt, a dömsödi lelkészi hivatal utólagos gyűjtése 5 frt 48 kr., ngos Szerb György országgyűlési képviselő úr gyűjtése 150 frt, a nagykőrösi takarékpénztár adománya 10 frt, dr. Duka Tivadar úr adománya Londonból 5 frt, összesen 1238 frt 60 kr., mely kegyes adományokért, ugy az adományozó egyházak közönségének s egyeseknek, mint a segélygyűjtésre engedélyt adott városi tisztviselő uraknak s a segélygyűjtésben engem támogatott nagytiszteletű egyháztanácsok és lelkész uraknak, különösen pedig a más hitfelekezethez tartozó segélygyűjtő ngos Szerb György országgyűlési képviselő s csecsemő korát élő egyházunkról a távolból is megemlékező dr. Duka Tivadar urnak, kedves kötelességemnek ismerem ez úton is hálás köszönetemet nyilvánítani egyházunk nevében. Resiczán 1895 szeptember 16. Zöld József ev. ref. lelkész.

— **Néh. Fráter Gyula,** debreczeni egyh. m. világi tanácsbíró haláláról megemlékezett már lapunk, s fentebb is egy gyűlési tudósítás végén kegyeletes szavakkal áldozik emlékezetének a cikkíró. Közöljük még, hogy az elhunytnak temetése szeptember 8-án, vasárnap délután volt igen nagy közönség jelenlétében, kik között voltak lelkészek, jegyzők, előljárók; a jelenlevő papság az esperessel és gondnokkal élén testületileg fejezte ki részvétét az özvegy előtt. Igen szép volt a derecskei dalárda azon kegyeletes ténye, hogy a temetésen önként, minden hívás nélkül megjelent, s úgy a háznál, mint a templomban és temetőben gyászdalokat énekelt. Végző kívánságához képest imádsággal temettetett el, melyet a templomban a helyi lelkész, Szűcs László tartott, s a sírnál Dávidházy esperes mondott rövid sirbeszédet, szépen emlékeztén meg a mindhalálig hű férfitől.

Szalay—Baróti „A Magyar Nemzet Története“ cz. füzetes vállalat 20-dik füzetében dr. Baróti Lajos az Anjouk korát — Róbert Károly uralkodását tárgyalja, melyet befejezve, Nagy Lajos király dicső uralkodása leírásába fog bele. A füzethez egy igen szép műmelléklet „Dezső vitéz fölládozza magát királyáért“ (Molnár J. festménye) van csatolva. A szöveg közzé nyomott képek a következők: Károly király pecsétjének előlapja (az Orsz. Levéltárban őrzött eredetiről, mely a király egyik 1323-ki oklevelén függ). Károly Róbert pecsétjének hátlapja, flórenczi arany, Károly Róbert féle arany forint Károly Róbert ezüst garasa. XIV. századi magyar lovas főúr (Dörre Tivadar rajza a Képes Krónika nyomán) Bajor Lajos (Münchenben levő síremlékéről) János cseh király mellszobra. Kázmér lengyel király mellszobra. IV. Károly császári mellszobra. Kezdő „L betű“ 1365-iki oklevélről (az Orsz. Levéltárban őrzött oklevél másolata). A műre folyton előfizethetni Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) könyvkiadó hivatalában Budapesten, Andrásy-út 21. sz. a.

— **Hátralékos előfizetőinket ismétellen bizodalommal felkérjük, tartozásaiknak mielőbbi be- küldésére.**

Szerkesztői üzenetek.

F. L. V—ny. Nagy köszönettel vettük egyháztörténeti adatait. Mibelyt a tárczarovatunkban most folyó esikket kiadtuk, erre keritünk sőt. Mindenesetre kérjük az egyéki érdeke-sobb okmányok beküldését is. — *Sz. L. V—s.* Eszünkbe sem jutott olyasmi. Későn jött a múlt számra.

TARTALOM-JEGYZÉK: A debreczeni lelkészválasztás után. Dr. Bacsoni Lajos. — Tárca: Zsoltárfordítások. — Töredék. Asztalos György. — Közéletünk: A debreczeni ev. reform. egyházmege közgyűlése. Szűcs L. — Az alsószaboles-hajduvidéki ev. ref. egyházmege közgyűlése. K. F. — Különfelek. — Szerk. üzenetek. — Pályázatok.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BACSONI LAJOS.

Pályázat

a nagykárolyi egyházmegebe kebelezett, lemondás által üresedésbe jött *gési* egyház lelkészi állomásra. Évi fizetés készpénz, termés, tűzifa, földhasznélvezet és stólaban, hivatalos becslés szerint 670 frt s így az egyház III-ad osztálya.

Pályázatok, kellően fölszerelve, október 15-ig Segesvári József espereshez Kántor-Jánosiba (Szatmár-megye, posta helyben) küldendők.

A megválasztandó köteles helyét a megerősítés után azonnal elfoglalni.

Debreczen, 1895. szept. 19.

KISS ÁRON
püspök.

Pályázat

az érmelléki egyházmegeben fekvő *albisi* lelkészi állomásra, melynek évi javadalma, pénz, terményt és földet összeszámitva, 650 frt.

E III-ad osztályu lelkészi állomásra, a kellőleg felszerelt kérvények okt. 15-ig az esperesi hivatalhoz (Hegyközszentimre u. p Szalárd) lesznek beküldendők és az állomás 1896 ápril 25-én lesz eifoglalandó.

Debreczen 1895 szept. 19-én

KISS ÁRON
püspök.

Pályázati hirdetés tanári állomásokra.

A dunántúli ev. ref. egyházkerület állami-lag segélyezett pápai ev. ref. főgymnasiumához, következő rendes tanári állomásokra, pályázat hirdettetik:

1. Egy természettan- mennyiségtani tanszékre.
2. Egy rajz és rajzólo geometriai tanszékre.
3. Egy tornatanári állásra.

Az 1—2 alatt említett tanszékekre megválasztott tanár köteles a főgymnasium bármelyik osztályában a szakmájába eső, vagy azzal rokon tantárgyakat az egyházkerület által évenként megállapított tantárgycsoportosítás szerint heti 20 óraszámig eltanítani.

Az 1—2 szám alatt felemlített tanszékekre megválasztott tanár évi fizetése 1200 frt alapfizetés, 200 frt lakbérilletmény, 5 ízben öt évi szolgálat után 100 frt ötöd éves korpótlék, a melynél a más intézetben rendes tanári állomáson töltött évek is fele részben beszámíttatnak. Ha a tanári pályán már működött volt, igazgatótanács tudomása és véleménye szerint érdemeket szerzett, kiválóbb tanárok is pályáznak, illetőleg választatnak meg a hirdett állomásokra tanáru: azok az 1400 frt, vagy épen az 1600 frt alapfizetéssel rendszeresített második és első fizetési osztályu állomásokra megválasztatásukkal egyidejűleg előléptethetők.

A tornatanár javadalmozása 800 frt.

Az 1. szám. alatti tanszék betöltése a nmélt. magy. kir. vallás és közoktatási Miniszter, — a 2.- és 3. alattié pedig a dunántúli ev. ref. Egyházkerület hatáskörébe tartozik. Ennélfogva pályázók felhivatnak, hogy az állomás betöltésére jogosított hatósághoz intézett folyamodványukat, keresztelő levelükkel, végzett tanulmányaikat, tanári képesíttségüket, eddigi szolgálatukat, egészségi állapotukat, védkötelezettségüket igazoló bizonyítványaikkal együtt 1895-ik év október 10-ig küldjék be főtiszt. és mélt. Pap Gábor dunántúli ev. ref. püspök urhoz Rév-Komáromba.

Megjegyeztetik, hogy csak ev. ref. vallásu egyének pályázatait vétetnek figyelembe. A megválasztott, illetőleg kinevezett tanár, az országos tanári nyugdíjintézetnek jogosított és kötelezett tagja.

Állomását a kinevezett tanár kineveztetése után lehetőleg azonnal, a megválasztott tanár pedig 1896. szept. 1-én szaktudományához tartozó értekezéssel köteles elfoglalni, s a mennyiben eddig rendes tanárkép még nem működött tanár választatnék meg, vagy neveztetnék ki, egy év mulva véglegesítettik.

Ha alkalmas pályázók hiányában tanári oklevéllel bíró tanárjelölt választatnék meg helyettes tanáru, annak évi fizetése 800 frt leend, egy év alatt tartozik oklevélét megszerezni s ha a kívánalmaknak megfelel, akkor a rendes tanárok fizetési osztályába besoroztatik.

Kelt Pápán 1895. szept. 16.

Darányi Ignác,

főiskolai világi gondnok.

Czike Lajos,

főiskolai egyházi gondnok.